

מאת מכון ממרא

<https://mechon-mamre.org>

מסכת ביכורים פרק א

דף א, א פרק א הלכה א משנה יש מביאין בכורין
וקורין. מביאין ולא קורין. ויש שאינן מביאין. אלו
שאינן מביאין הנוטע בתוך שלו והבריכו בתוך של יחיד
או בתוך של רבים. וכן המבריק מתוך של יחיד או
מתוך הרבים לתוך שלו. הנוטע בתוך שלו והמבריק
בתוך שלו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע הרי זה
אינו מביא. רבי יהודה אומר מביא. מאיזה טעם אינו
מביא משום שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך
תביא עד שיהו כל הגידולים מאדמתך:

דף א, א פרק א הלכה א גמרא יש מביאין כו'. הנוטע
בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או לתוך של רבים
אפילו מן הזקינה אינו מביא. המבריק מתוך של יחיד
או מתוך של רבים לתוך שלו אפילו מן הילדה אינו
מביא. הדא אמרה כשם שהילדה חיה מן הזקינה כך
הזקינה חיה מן הילדה. אמר רבי יוחנן כולהו משום
תורת הגוזלן ירדו להן. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה
כן. מאיזה טעם אינו מביא משום שנאמר ראשית
בכורי אדמתך. תני אם הבריך ברשות מביא
וקורא. רבי יוסי בשם רבי אימי והוא שנתן לו רשות
לעולם הא לשעה לא. רבי יונה בשם רבי אימי אפילו
לשעה. חייליה דרבי יונה מן הדא היה חופר בור שיח
ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו. ועצים לא לשעה
הן. מה עבד לה רבי יוסי שרשים שדרכן להחליף
לעולם מכיון שדרכן להחליף לעולם הן. אמר רבי מנא
מילתא דרבי יוחנן מסייע לאבא דאמר רבי יוחנן כולהו
משום תורת הגוזלן ירדו להן. וכאן מכיון שנתן לו
רשות להבריך אפילו

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא לשעה אין זה גוזלן. רבי זריקן בעי קומי רבי זעירה מתניי דרבי דרבי אמר שרשין חיינן זה מזה. אמר ליה דברי הכל היא. הכא התורה אמרה ראשית בכורי אדמתך עד שיהו כל הגידולים מאדמתך. על דעתיה דרבי יודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד. מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך היחיד באמצע. ר' אחא בשם ר' מיישא בשהבריכה בדלעת או בסילון. אי בשהבריכה בדלעת או בסילון יביא ויקרא אפילו כרבנין יביא ויקרא. אמר רבי יונה צריכה לרבי יודה המוכר שביל לחבירו מקום דריסה הוא מכר או עד התהום מכר. אין תימר מקום דריסה מכר מביא וקורא אין תימר עד התהום מכר לא יביא כל עיקר. מספק מביא ואינו קורא. רבנין פשיטא לון שמכר עד התהום ומה פליגין במוכר שביל לחבירו אבל אם מכר לו שדה ושייר לו שביל כל עמא מודיי ששייר לו עד התהום. על דעתיה דרבי יודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של רבים. מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך הרבים באמצע. אמר רבי אימי אתיא דרבי יודה כרבי ליעזר דתנינן תמן אין עושים חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות רבי ליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים. כמה דרבי ליעזר אמר תמן תחת רשות הרבים שלו כך רבי יהודה אמר הכא תחת רשות הרבים שלו. רבי שמואל בר רב יצחק בעי אין כרבי ליעזר יביא ויקרא. אמר רבי יוסי מיסבר סבר רבי שמואל בר רב יצחק שרבי ליעזר מתיר לעשות כן והן שלו לעולם. אלא רבי ליעזר מתיר לעשות כן וכל הקודם בהן זכה:

דף א,ב פרק א הלכה ב משנה האריסין והחכורות והסיקריקון והגזלן אין מביאין מאותו הטעם משום שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך:

דף ב,א פרק א הלכה ב גמרא עד כדון כשגזל קרקע גזל זמורה ונטעה ולא דמים הוא חייב לו. אלא צריכה

לרבנין. מצות כגבוה הן או אינן כגבוה. אין תימר כגבוה הן אינו מביא ואין תימר אינן כגבוה מביא. הכל מודין באשירה שביטלה שאינו מביא ממנה גיזירין למערכה. רבי שמעון בן לקיש בעי מהו שיביא ממנה לולב. מצות כגבוה הן או אינן כגבוה. אין תימר כגבוה הן אינו מביא אין תימר אינן כגבוה מביא. פשיטא שהוא מביא ממנה לולב שאין מצות כגבוה. מהו שיביא ביכורים. כר' יודה דו אמר הוקשו לקדשי הגבול מביא. כרבנין דאינון מרין הוקשו לקדשי מקדש אינו מביא. עד כדון בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה אפי' בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה. סברין אמרין נישמענה מן הדא הרי אלו בתרומה ובמעשר מה שאין כן בביכורים. כלום צריכה לא בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה אפילו בתרומה לא עשה ולא כלום. כהדא דתני האונס והגנב והגזלן בזמן שהבעלים מרדפין אחריהן אין תרומתן תרומה ולא מעשרותיהן מעשר ולא הקדשן הקדש. אם אין הבעלים מרדפין אחריהן תרומתן תרומה ומעשרותיהן מעשר והקדשן הקדש.

דף ב,ב פרק א הלכה ב גמרא רבי יוסי בשם רבי יוחנן לא זה תרום ולא זה תורם. רבי אמי בשם רבי יוחנן אפילו הבעלים שתרמו אין תרומתן תרומה. אמר רבי יוסי עד כדון אנן קיימין בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה וליידא מי לא אנן תנינן הרי אלו בתרומה ומעשר מה שאין כן בכורין. אפשר לפירות לצאת בלא בכורין אפשר לפירות לצאת בלא תרומה ומעשרות. אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה עד כדון צריכה:

דף ב,ב פרק א הלכה ג משנה אין מביאין ביכורים חוץ משבעת המינים ולא מן התמרים שבהרים ולא מן הפירות שבעמקים ולא מזיתי שמן שאינן מן המובחר. אין מביאין ביכורים קודם לעצרת. אנשי הר צביעים הביאו ביכוריהן קודם לעצרת ולא קיבלו מהן

מפני הכתוב שבתורה (שמות כג) וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה:

דף ב,ב פרק א הלכה ג גמרא אין מביאים ביכורים כו'. אילו כתיב (דברים כו) ולקחת ראשית כל פרי האדמה הייתי אומר כל הדברים יהו חייבים בבכורים ת"ל מראשית ולא כל ראשית. אם מראשית ולא כל ראשית אין לך אלא חיטים ושעורים בלבד תלמוד לומר פרי אדמתך ריבה. וריבה את הכל. נאמר כאן ארצך ונאמר כאן (דברים ח) ארץ חיטה ושעורה מה ארץ שנאמר להלן בשבעת המינים הכתוב מדבר אף ארץ שנאמר כאן בשבעת המינים הכתוב מדבר. זית שמן זה אגורי רבי אמי בשם רבי יוחנן זה אווריס ולמה נקרא שמו איגורי שהוא אוגר שמנו לתוכו. וכל הזתים מאבדין שמן. א"ר חנינא כל הזתים הגשמים יורדין עליהן והן פולטין את שמנין וזה הגשמים יורדין עליו והוא אוגר את שמנו לתוכו. ודבש אלו התמרים יכול דבש ממש רבי תנחומא בשם רבי יצחק ב"ר לעזר כתיב (דברי הימים ב לא) וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש. ודבש חייב במעשרות. אלא אלו התמרים שהן חייבין במעשרות. ר' ברכיה בשם רבי שמואל בר נחמן ולמה כתיב ארץ ארץ שני פעמים להודיעך שאין הבית עומד אלא על שני דברים הללו. ולמה נכללו רבי יהודה ב"ר ורבי שמואל ב"ר נחמן חד אמר לברכה וחרנא אמר לשיעורין. מאן דמר לברכה ניחא מאן דמר לשיעורין והא תנינן בהרת כגריס לית הוא מימן. כעדשה מן השרץ לית הוא מימן.

דף ג,א פרק א הלכה ג גמרא פשיטא הדא מילתא הפריש ביכורים חוץ משבעת המינים לא קדשו. מה פליגין בתמרים שבהרים ובפירות שבעמקים רבי זעירא רבי יסא בשם רבי לעזר לא קדשו. רבי אילא בשם ר' אמי איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אמר לא קדשו רשב"ל אמר קדשו. א"ר יונה טעמא דרשב"ל שכן אם עבר ותרם מן הרע על היפה

תרומתו תרומה. אמר רבי יוסי שמענן פירות הרעים חייבין במעשרות שמענן פירות הרעים חייבין בביכורין. מתניי מסייע לרבי יוסי אין מביאין מן הציפורנין ולא מן הבישנין ואם הביא לא קידשו. אמר רבי זעירא ותניי תמן תאנים סוכות מנוקבות ענבין מאובקות ומעושנות אין מביאין אבל מביאין מן התאנים בנות שבע ומן הענבים הלבלונית. מן המובחר הן ותימר אבל אמר רבי אבא מרי שלא תאמר הואיל והן בסוף לא יבא. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מביאין תמרים אלא מיריחו ואין קורין אלא על הכותבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר רימוני עמקים מביאין וקורין:

דף ג,א פרק א הלכה ד משנה אלו מביאים ולא קורין הגר מביא ואינו קורא שאין יכול לומר (דברים כו) אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא. וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבותיכם ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו:

דף ג,א פרק א הלכה ד גמרא רבי יונה ורבי יסא תרויהון בשם רבי שמואל בר רב יצחק בבני קיני חותן משה היא מתניתא. ובני קיני חותן משה מביאין וקורין דכתיב (במדבר י) לכה אתנו והטבנו לך. רבי חזקיה בשם ר' לעזר לא אמר כן אלא מה טעם אמרו האפיטרופיס והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגניס מביאין ולא קורין שהגר הרי אמור בפרשה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק תיפתר בההן גר דהכא בבני קיני חותן משה. ובני קיני חותן משה מביאין וקורין. אמר רבי יוסי קיימה בנימן בר עשתור קומי רבי חייה בר בא בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא. רבי יונה לא אמר כן אלא רבי שמע לאילין דבי בר עשתור דאינון גרים בני

דף ג,ב פרק א הלכה ד גמרא גרים אומרים אלהי אבותינו. והא תנינן אם היתה אמו מישראל אומר

אלהי אבותינו הא גרים בני גרים לא. אמר ר' יוסי קיימה בנימין בר עשתור קומי רבי חייא בר בא רבי חזקיה בשם רבי חייא בר בא קיימה בר עשתור קומינן בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא. רבי זריקן אמר רבי זעירא בעי כלום הוא מתכווין לא לאברהם יצחק ויעקב וכי אברהם יצחק ויעקב אבותיהם היו [כלום] נשבע הקב"ה אלא לזכרים שמא לנקיבות. תני בשם רבי יהודה גר עצמו מביא וקורא מה טעם (בראשית יז) כי אב המון גוים נתתיך. לשעבר היית אב לאדם ועכשיו מכאן ואילך אתה אב לכל הגוים. רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי יהודה. אתא עובדא קומי דרבי אבהו והורי כרבי יהודה:

דף ג, ב פרק א הלכה ה משנה רבי ליעזר בן יעקב אומר האשה בת גרים לא תינשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל. אחד גרים ואחד עבדים משוחררים אפילו עד עשרה דורות עד שתהא אמו מישראל. האפיטרופין והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינוס מביאין ולא קורין שאינן יכולין לומר (דברים כו) אשר נתת לי:

דף ג, ב פרק א הלכה ה גמרא רבי ליעזר בן יעקב אומר כו'. תמן תנינן רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר. וכולהון מקרא אחר הן דורשין (יחזקאל מד) כי אם בתולות מזרע בית ישראל. רבי יהודה אומר עד שיהא אמו מישראל. רבי אלעזר אומר או אביה או אמה. רבי יוסי אומר עד שיוולדו בקדושת ישראל. ר' שמעון אומר עד שיביאו בתולים בקדושת ישראל. תני בשם רבי שמעון גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד שנתגיירה כשירה לכהונה שנאמר (במדבר לא) וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם ופינחס עמהן. ורבנין החיו לכם לעבדים ולשפחות. רבי יסה בשם רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי. וכהנים נהגו סלסול בעצמן כר' אליעזר בן יעקב. חד כהן נסב בת גרים אתא עובדא קומי רבי אבהו וארבעיה על ספסילא. אמר ליה רב ביבי לא כן

אלפן רבי הלכה כרבי יוסי. אמר ליה ולא כהנים נהגו סלסול בעצמן כראב"י. אמר ליה ועל מנהג לוקין. א"ל אין כך את חמי מפייס לי ואנא מוקים ליה. מן דקיימיה אמר ליה הואיל והותרה הרצועה אף אני מוכר בה. רבי יעקב בר אידי בר אושעיה מעשה במשפחה בדרום שהיו קורין עליה ערער ושלח רבי את רבי רומיניס לבודקן ומצא שנתגיירה זקנתה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה לכהונה. רבי הושעיה אמר כרבי שמעון הכשירה. א"ר זעירא דברי הכל היא דאמר רבי זעירא בשם רב אדא בר אחוה רבי יודא מטי בה בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן וולד בוגרת כשר שהוא בלא תעשה שבא מכח עשה עשה (ויקרא כא) והוא אשה בבתוליה יקח וכל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. ודכוותה (שם) כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ולא מן גיורת כל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. התיב רבי הושעיה הרי דור שני של מצרי הרי הוא בלא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. חזר רבי הושעיה ואמר לא דמי עשה שבישראל ועשה שבכהנים עשה שבישראל אסור בכל ועשה שבכהנים אסור בכהנים ומותר בלויים ובישראלים:

דף ד, א פרק א הלכה ה גמרא שליח רבי יוסי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יוחנן בשלקטן לשלחן ביד אחר אבל אם להביאן הוא לא ישלחן ביד אחר. ולא מחסל לה. רבי יונה מחסל לה. רבי זעירא רבי אמי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה בשלקטן לשלחן ביד אחר אבל אם לקטן להביאן הוא לא ישלחן ביד אחר שכל הביכורים שנראו ליתור בקרייה אינן ניתרים אלא בקרייה. אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא אמר דכוותה. אמר רבי זעירא לרבי יסא נהיר את כד איתאמרת הדא דרבי הושעיה ואמר רבי יוסי בי רבי חנינא מתניתא פליגא הפריש ביכוריו ואח"כ מכר שדהו מביא ואינו קורא קיימונה כשנתן דעתו למסור משעה ראשונה. והתנינן יבש האילן נקצץ האילן. עוד היא ביבש משעה הראשונה. וקרייה

מעכבת. אמר רבי שמואל בר רב יצחק הראוי לקרייה אין קרייה מעכבת. ליקטן לשלחם ביד אחר לא ישלחם ביד אחר שמא ימלך הוא להביאן. רבי אבהו בשם רבי יוחנן היורש מביא ואינו קורא. מה נן קיימין אם יורש בחיי אביו שלוחו [הוא] ואם לאחר מיתת אביו שלו הן. אלא כי נן קיימין כשהיה אביו חולה או מסוכן. כתיב (דברים כו) ושמת בכול הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך ולביתך מלמד שאדם מביא ביכורים מנכסי אשתו וקורא. רבי שמעון בן לקיש אמר לאחר מיתה הא בחיים לא. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא בחיים היא לאחר מיתה. רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דרבי שמעון בן לקיש אמר אין אדם יורש את אשתו דבר תורה: רבי יוחנן בשם רבי הושעיה הנחה מעכבת אין קרייה מעכבת. והא תנינן האוכל ביכורין עד שלא קרא עליהן. רב הושעיה רב יהודה

דף ד,ב פרק א הלכה ה גמרא בשם שמואל דרבי עקיבה היא. רבי יוסי בעי היידן רבי עקיבה. אמר רבי מנא שמעית אבא תני הנחה מעכבת אין קרייה מעכבת. רבי עקיבה אומר קרייה מעכבת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר מה טעם אמרו הנחה מעכבת מפני שהיא נוהגת בכל. רבי תנחומא רבי הונא בשם רבי לעזר מפני ששנה עליה. א"ר אבא מרי תרתיי חדא כרבי יודה וחדא כרבנין. חדא כרבי יודה דרבי יודה אמר לצורך נשנית מפני שהיא נוהגת בכל. כרבנין דאינון מרין שלא לצורך נשנית מפני ששנה עליה:

דף ד,ב פרק א הלכה ו משנה הקונה שני אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא רבי מאיר אומר מביא וקורא. יבש המעיין ונקצץ האילן מביא ואינו קורא. רבי יהודה אומר מביא וקורא. מן החג ועד החנוכה מביא ואינו קורא רבי יהודה בן בתירה אומר מביא וקורא:

דף ד,ב פרק א הלכה ו גמרא רבי יוסי בן חנינא בעי קנה אילן אחד לא קנה קרקע שנים לא קנה קרקע אחד

אינו מביא כל עיקר שנים מביא ואינו קורא. אמר ליה רבי לעזר מילין דצריכין לרבנין בבית וועדא את שאל. דרבי יהודה עבד את האילן בקשין. תמן תנינן בירך על פירות האילן בורי פרי האדמה יצא. רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא דרבי יודה היא דרבי יודה אמר עבד את האילן כקשין. אמר רבי יוסי דברי הכל היא. פירות האילן בכלל פירות האדמה ואין פירות האדמה בכלל פירות האילן. רבי בון בר כהנא בעי קומי רבי אילא

דף ה, א פרק א הלכה ו גמרא מכר לו שדה בקמתה הלוקח מהו שיביא ממנה ביכורים. אמר ליה למה לאו. עד כדון לחה אפילו יבישה. א"ל אפילו יבישה אפילו קצורה. מעתה אפילו חיטין כך אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא בכורין. פשיטא הדא מילתא מכר לו פירות ושייר לו קרקע המוכר אינו יכול להביא שאין לו פירות. חזר ולקחן ממנו נישמענה מן הדא נתן לה קדשים הרי אלו מותרין יינות שמנין וסלתות כל דבר שכיוצא בו קרב לגבי המזבח אסור. אין בכלל אלא פרכילי ענבים ועטרות של שיבלין. מה נן קיימין אם כשנתן לה באתננה כך אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא ביכורים. אלא כי נן קיימין בשהיו הגפנים משלחה ומכרה לו פירותיהן וחזר ונתנם לה באתננה מפני שהיה אתנן הא לא היה אתנן מביא הדא אמרה חזר ולקחן ממנו מביא. חברייא בשם ריב"ל הפרישן קודם לחג ועבר עליהן החג מביא ואינו קורא. הפרישן קודם לחנוכה ועבר עליהן חנוכה ונרקבו לאחר חנוכה לא קדשו. ולית ליה לרבי זעירא כהדא דחברייא. סבר רבי זעירא שכל הבכורים שנראו ליתור בקרייה אינן ניתורין אלא בקרייה. ולית לחברייא כן. אית להון כשהפרישן קודם לחג להביאן אחר החג. והתנינן אין מביאין בכורים לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. מה נן קיימין אם בפירות שהביאו שליש לפני ראש השנה על הפירות שהביאו שליש לאחר ראש השנה מכיון שלא הביאו שליש לפני ראש השנה דבר

ברור שלא השרישו קודם לעומר והן אסורין עד שיבוא העומר ויתירן. אלא כי אנן קיימין בפירות שחנטו קודם ט"ו בשבט על פירות שחנטו לאחר ט"ו בשבט מכיון שהוא מחדש על הישן הא מן החדש על החדש מביא. וסברינן מימר לאחר חנוכה אנן קיימין אמר ר' חיננא בזמן :

דף ה, ב פרק א הלכה ז משנה הפריש בכוריו ומכר את שדהו מביא ואינו קורא והשני מאותו המין אינו מביא ממין אחר מביא וקורא. רבי יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא. הפריש את בכוריו נמקו נבזזו נגנבו אבדו או שנטמאו מביא אחרים תחתיהן ואינו קורא. והשניים אין חייבים עליהן חומש. נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא. ומניין שהוא חייב באחריותן עד שיביאן להר הבית שנאי' (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך וגוי' מלמד שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית. הרי שהביא ממין אחד וקרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא :

דף ה, ב פרק א הלכה ז גמרא מה טעמון דרבנין (דברים כו) הגדתי היום פעם אחת הוא מגיד ואינו מגיד פעם שנייה. ולית [ליה] לרבי יודה כן. אית ליה באדם אחד אבל בשני בני אדם מגיד וחוזר ומגיד. אמר רבי יוחנן משום יחידי אני שונה אותה. ותני כן רבי שמעון בן יהודה [אומר] משום רבי שמעון שניים אין חייבים עליהן חומש. רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא שנים לקוחין אפילו מן השוק. מה את עביד לון כתוספת הביכורים או כעיטור הביכורים. אין תעבדינון כתוספת הביכורים פטורים מן הדמאי. אין תעבדינון כעיטור הביכורים חייבין בדמאי: נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינא נטמאו הביכורים הסלים נתנין לכהנים דכתיב (שם) ולקח הכהן הטנא מידך: למי נצרכה לרבי יודה אף על גב דרבי יודה אמר מגיד וחוזר ומגיד הרי שהביא ממין אחד וקרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה

אינו קורא. אמר רבי יונתן תני רבי שמעון בן יוחי כן
ואמרת ושמחת הוי אומר על השמחה :

דף ו,א פרק א הלכה ח משנה אלו מביאין וקורין מן
העצרת ועד החג משבעת המינין מן הפירות שבהרים
ומן התמרים שבעמקים ומזיתי שמן ומעבר לירדן. רבי
יוסי הגלילי אומר אין מביאין בכורים מעבר לירדן
שאינה ארץ זבת חלב ודבש :

דף ו,א פרק א הלכה ח גמרא רבי יוסי בשם רבי שמעון
בן לקיש. רבי יונה רבי זעירה בשם רבי חנינה ששה
עשר מיל חיזור לציפורין הן הן ארץ זבת חלב
ודבש. אמר רבי יונה מאן דמקדר אילין שיגרונייה
דבישן מינהון. מאן דמקדר הדא ביקעת גינוסר
מינהון. מתיבון לרבי יונה והא כתיב (שמות ג) ואמר
אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה אל
ארץ זבת חלב ודבש. אמר לון אשר בה זבת חלב
ודבש: תני (דברים כו) אשר נתתה לי לא שנטלתי לי
מעצמי. מה ביניהון אמר רבי אבין חצי שבט מנשה
ביניהון. מאן דאמר אשר נתתה לי ולא שנטלתי לי
מעצמי חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמן. מאן דאמר
ארץ זבת חלב ודבש אפילו כן אינה ארץ זבת חלב
ודבש :

דף ו,א פרק א הלכה ט משנה הקונה שלשה אילנות
בתוך של חבירו מביא וקורא. רבי מאיר אומר אפילו
שנים. קנה אילן וקרקעו מביא וקורא. רבי יהודא
אומר אף בעלי אריסות והחכירות מביאין וקורין :

דף ו,א פרק א הלכה ט גמרא תני חכורי בתי אבות אינן
מביאין. רבי יודה אמר הן עצמן מביאין וקורין. רבי
זעירה רבי חייא בשם רבי יוחנן בחכורי בתי אבות היא
מתניתא. רבי הילא רבי יסי בשם רבי יוחנן בבעלי
אריסות וחכירות היא מתניתא. הוון בעיי מימר מאן
דאמר בבעלי אריסות וחכירות היא מתניתא הא באריס
וחכיר לא באריס לשעה בחכיר לשעה הא באריס

לעולם ובחכיר לעולם מביא. אתא רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן אפילו באריס לעולם ובחכיר לעולם אינו מביא. למה בבעלי אריסות וחכירות היא מתניתא:

מסכת ביכורים פרק ב

דף ו,א פרק ב הלכה א משנה התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה וחומש ואסורים לזרים והן ניכסי

דף ו,ב פרק ב הלכה א משנה כהן ועולין באחד ומאה וטעונים רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין במעשר:

דף ו,ב פרק ב הלכה א גמרא התרומה והבכורים וכו'. כתיב (במדבר יז) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי שתי תרומות התרומה והבכורים. תרומה דכתיב (ויקרא כב) ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחלוהו. הבכורים דכתיב (דברים יג) והבאתם שמה עולותיכם אלו הבכורים דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך. או נאמר בקדשים הכתוב מדבר. כבר כתיב כרת בקדשים ויהא מיתה וכרת בקדשים. וכי יש מת וחוזר ומת כהדא דתני המת לחמשים שנה מת בהיכרת לחמשים ושתים זו היא מיתת שמואל הנביא לששים מיתה האמורה בתורה לשבעים מיתה של חיבה לשמונים מיתה של זקנה מכאן ואילך חיי צער. מה חמית מימר מת לחמשים מת בהיכרת כתיב (במדבר ד) אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי וגוי וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו. עשו להם דבר של תקנה שלא יזונו עיניהם מבית קדש הקדשים. וכתוב (שם) יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו וכתוב (במדבר ח) חמשים שנה ישוב מצבא העבודה. רבי אבין בריה דרבי תנחום בר טריפון שמע לה מן הכא (תהילים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה צא מהן עשרים בהיכרת. לחמשיי ושתים מיתת שמואל הנביא. ר'

אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכנין בשם רבי לוי (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור. חנה על ידי שריבתה בתפילתה קיצרה בימיו של שמואל שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה והיי דלון חמשין ותרתי א"ר יוסי ב"ר בון ושתיים שגמלתו. לששים מיתה האמורה בתורה רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא כתיב (במדבר לא) אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה וגוי הגע עצמך שיצא ממצרים בן עשרים שנה ועוד עשה במדבר ארבעים שנה ומת נמצאת אומר המת לששים שנה מיתה האמורה בתורה וכתוב (איוב ה) תבא בכלח אלי קבר. לשבעים [שנה] מיתה של חיבה [דכתיב] (תהילים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה. לשמונים מיתה של זקנה שנאמר ואם בגבורות שמונים שנה וכן ברזילי אמר לדוד (שמואל ב יט) בן שמונים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע. אפר חמשים ועשה דבר שהוא בהיכרת אבל רב חדי. אפר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חדי. תני רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר זקן שאכל את החלב וכי מי מודיענו שהוא בהיכרת אבל רב חדי. אפר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חדי. אפר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חדי. תני רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר זקן שאכל את החלב וכי מי מודיענו שהוא בהיכרת כהדא דתניא או שחילל את השבת מת בהיכרת. אלא כיני המת ליום אחד מיתה של זעם לשנים מיתה של בהלה לשלשה מת במגפה. תני רבי חלפתא בן שאול מת באחד בשנים בשלשה [מת] בהיכרת לארבעה לחמשה מיתה הדופה. לששה מיתת דרך הארץ. לשבעה מיתה של חיבה מכאן ואילך מת בייסורים. מה חמית מימר מת לשלשה ימים מת במגפה. חילפיי בר בריה דרבי אבהו אמר שמעית קליה דרבי דרש (שמואל א כה) ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימת. תלה לו הקב"ה שבעת ימי אבלו של שמואל שלא יתערב אבלו עם הצדיק ועשה עוד שלשה

ימים ומת במגפה. רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן לעשרת ימים אין כתיב כאן אלא כעשרת הימים תלה לו הקב"ה עשרה ימים כעשרת ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים שמא יעשה תשובה

דף ז, א פרק ב הלכה א גמרא ולא עשה. כהנא שאל לרבי זעירא זר שאכל תרומה אמר ליה בעון מיתה. מן דצלי אמר ליה אני ה' הפסיק הענין [כהן שאכל תרומה בטומאה במיתה] רבי חייא בשם רבי יוחנן זר שאכל תרומה בעון מיתה. מתניתין מסייע לרבי יוחנן אוכלי תרומה בזדון טהור שאכל טהור וטמא שאכל טמא וטהור שאכל טמא וטמא שאכל טהור בעון מיתה. אוכלי תרומה בכהנים טהור שאכל טהור כמצותו. טהור שאכל טמא בעשה. טמא שאכל טהור וטמא שאכל טמא בלא תעשה. מה חמית מימר טהור שאכל טמא בעשה א"ר בא בר ממל (ויקרא כב) ואחר יאכל מן הקדשי מן הטהורים ולא מן הטמאים. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא. אמר רבי אבינא ממשמע שנאי (שם) כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו אין אנו יודעין וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו ליתן עשה ולא תעשה על הטמאים. בגין דכתיב הא אילו לא הוה כתיב עשה הוא הוי כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא. רבי יסא שמע לה מן הכא (דברים יב) הטמא והטהור יחדו יאכלנו כאן הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת. בתרומה אין הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת. בקדשים אמר רבי יוחנן בר מרי אין בגין קדשים כבר כתיב (ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. מתניתא פליגא על רב התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה פתר לה בכהנים. והא תנינן חומש וכי יש חומש בכהנים פתר לה לצדדין היא מתניתא רישא בכהנים וסיפא בישראל. מתניי מסייעא לרבי יוחנן ואסורים לזרים פתר לה פחות מכשיעור: והן ניכסי כהן: רבי בא <ר' > [בר] חייא בשם רבי יוחנן (במדבר יח) לך נתתיו למשחה למשחה לגדולה למשחה לסיכה למשחה

להדלקה. הייתי אומר בין טמאים בין טהורים. רבי אבהו בשם רבי יוחנן (דברים כו) לא בערתי ממנו בטמא מבעיר את התרומה בטומאה. רבי זעירא בשם רבי לעזר מניין למעשר שני עצמו שניטמא שאין מדליקין בו תלמוד לומר לא בערתי ממנו בטמא. ראוי לפדותו ואת אמר הכין לא אתיא דלא או בלקוח בכסף מעשר שנטמא אמר רבי יהודה אוף בביכורין שנטמאו דברי הכל:

דף ז,ב פרק ב הלכה א גמרא הרי אלו בתרומה ובביכורים משא"כ במעשר. תמן תנינן נוטלין לידיים לחולין ולמעשר ולתרומה ולקודש מטבילין. תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה והכא את אמר המעשה טעון רחיצה. הן דתימר המעשר טעון רחיצה רבנין הן דתימר המעשר אין טעון רחיצה רבי מאיר: תמן תנינן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקדש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי רבי מאיר וחכמים אוסרין במעשר. ולא שמיע דאמר ר' שמואל בשם רבי זעירא מהו וחכמים אוסרין במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר. מיי כדון הן דתימר המעשר טעון רחיצה ברוצה לוכל הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע. לא הוא רוצה לוכל הוא רוצה ליגע אלא משום נטילת סרך. והתנינן תרומה וכי יש בתרומה משום נטילת סרך. אלא בחולין שנעשו על גב הקודש. וחולין שנעשו על גב הקודש לא כחולין הן. תיפתר אי כרבי שמעון בן אלעזר אי כרבי לעזר בי רבי צדוק. אי כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה. אי כרבי לעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן וחולין שנעשו על גב הקודש הרי אלו כחולין רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר הרי אלו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד:

דף ז,ב פרק ב הלכה ב משנה יש במעשר ובביכורים מה שאין [כן] בתרומה שהמעשר והבכורים טעונין הבאת מקום וטעונין וידוי ואסורין לאונן ורבי שמעון

מתיר. וחייבים בביעור ורבי שמעון פוטר. ואוסרים בכל שהן מלוכל בירושלים אף לזרים ואף לבהמה ורבי שמעון מתיר הרי אלו במעשר ובבכורים מה שאין [כן] בתרומה:

דף ח,א פרק ב הלכה ב גמרא טעונין הבאת מקום דכתיב (דברים יב) והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם. תרומת ידכם אלו הבכורים. דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך. עד כדון מעשר בכורים מניין. כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון במשמע. וטעונין וידוי דכתיב (שם) וענית ואמרת לפני ה' אלהיך. עד כדון מעשר בכורים מניין. כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון במשמע. ואסורין לאונן דכתיב (שם) לא אכלתי באוני ממנו. עד כדון מעשר בכורים מניין. כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון במשמע. תנינן כל אילין מיליאי ורבי שמעון פליג וגבי וידוי לית רבי שמעון פליג. וידוי זו קרייה ולית ר' שמעון פליג דכתיב וענית ואמרת. כיני מתניי ואוסרין כל שהן מלוכל בירושלים רבי שמעון מתיר וגדוליהן אסורין מלוכל בירושלים ורבי שמעון מתיר ואף לזרים ואף לבהמה רבי שמעון מתיר ואוף רבנין מודיי ליה. מן [מה] דו מותיב לון אין אתם מודין שהן מותרים לזרים שהן מותרים לאכילת בהמה. ויש מחיצה לאכילת זרים ויש מחיצה לאכילת בהמה כשם שאין מחיצה לזרים כך אין מחיצה לאכילת בהמה. רבנין אמרין ירושלים עשו אותה כדבר שיש לו מתירים כמה דתימר דבר שיש לו מתירין אוסר בכל שהן ודכוותיה ירושלים אוסר בכל שהן. מה פליגין רבי שמעון ורבנין בגידולין אבל בעירובין אוף רבי שמעון מודיי. מה בין עירובין מה בין גידולין. עירובין בעיינן הן גידולין כבר בטלו. כמה דרבי שמעון מודי לרבנין בעירובי מעשר אבל בעירובי בכורים כגידולין הן. וכן היה רבי שמעון אומר אין הבכורין אוסרין את

עירוביהן וגידוליהן מלוכל בירושלים. מה בין מעשר
מה בין ביכורין. מעשר אין לו עלייה בכורים יש להן
עלייה.

דף ח, ב פרק ב הלכה ב גמרא הוי מה דרבי שמעון מודי
לרבנין בדבר שאין לו עלייה מודי רבי שמעון באותה
הסאה שהעלה מתוך מאה שהיא טעונה מחיצה וטעונה
הנייה. ורבנין אמרין כולהון טעונות מחיצה וטעונות
הנייה. רבי יוחנן אזל לחד אתר אמר אנא בן עזאי
דהכא. אתא חד סב שאל ליה אמר גידולי תרומה
תרומה גדולי גדולין חולין אבל טבל ומעשר שני ומעשר
ראשון וספיחי שביעית ותרומת חוץ לארץ והמדומע
והביכורין גידוליהן חולין. תמן את אמר גידוליהן
מותרין והכא את אמר גידוליהן אסורין א"ל הן דאת
אמר גידוליהן מותרין בדבר שזרעו כלה והן דתימר
גידוליהן אסורין בדבר שאין זרעו כלה. א"ל והתנינן
איזהו דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלים
והלוף והשום והבצלים חייבים בבכורים. אמר אזל בן
עזאי דהכא. אתא שאל לרבי ינאי א"ל למעשר הושבה
דבר שאין זרעו כלה. מחלפא שיטתי דרבי יוחנן תמן
אמר רבי יהושע בן לוי לקרנה של נבילה הושבה. אמר
ליה לא כן אילפן רבי ראיתי כגריס שנים ואמר אוף
הכא וגדוליהן. ועוד מן הדא (דברים כב) לא תוכל
לאכול בשעריך מעשר דגנך באיזה מעשר אמרו במעשר
שני טהור שנכנס לירושלים ויצא. ועוד מן הדא דתני
לה רבי שמעון תני בשם רבי שמעון יש במעשר
שהמעשר אוסר דמיו ועירוביו וקנקניו וספק עירובו כל
שהוא

דף ט, א פרק ב הלכה ב גמרא ואין מדליקין בו ואמר
אוף בגידולין כן. א"ר הילא הן דתימר גידוליהן
אסורין רבנין והן דתימר גידוליהן מותרים ר"ש. אמר
ליה והא תנינן גידולי הקדש ומע"ש חולין ופודה אותן
בזמן זרען. לאיזה דבר הוא פודה אותן לא מפני
קדושה שיש בהן אוף הכא יטענו מחיצה מפני קדושה
שיש בהן. רבי ירמיה רבי אימי בשם רשב"ל הן דתימר

גידוליהן אסורין איסור מחיצה והן דתימר גדוליהן מותרים היתר זרות: הרי אלו במעשר ובביכורים מה שאין כן בתרומה. תמן תנינן (דברים כו) וגם נתתיו זו תרומה ותרומת מעשר תמן את אמר תרומה טעונה וידוי והכא את אמר תרומה אינה טעונה וידוי. אמר רבי הילא תניי תמן התרומה והבכורים אחד הנותנן ואחד הנוטלן טעונין וידוי. אמר רבי זעירא רבנין דתמן סברין ורבנין דהכא אמרין מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתודה מי שיש לו תרומה בפני עצמו אינו מתודה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן. רבי יוסי אומר ישלהן ערי מקלט מה נן קיימין אם בתרומה ומעשר שלו הן. אלא כי נן קיימין בתרומה. אמר רבי הילא שמענן מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתודה מי שיש לו ביכורים בפני עצמן מתודה. שמענן מי שיש לו תרומה בפני עצמה מתודה:

דף ט, א פרק ב הלכה ג משנה י ש בתרומה ומעשר מה שאין כן בבכורים שהתרומה והמעשר אוסרין את הגורן ויש להן שיעור ונוהגין בכל הפירות בפני הבית ושלא בפני הבית ובאריסין ובחכירות ובסיקריקין ובגוזלן הרי אלו בתרומה ומעשר מה שאין בבכורים. יש בבכורים מה שאין [כן] בתרומה ומעשר שהבכורים נקנין במחובר לקרקע עושה אדם כל שדהו בכורים וחייב באחריותן וטעונין קרבן ושיר ותנופה ולינה. תרומת המעשר שוה לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בשתי דרכים. ניטלת מן הטהורה על הטמאה ושלא מן המוקף כביכורים ואוסר את הגורן ויש לה שיעור כתרומה:

דף ט, א פרק ב הלכה ג גמרא ניחא התרומה אוסרת את הגורן [המעשר]

דף ט, ב פרק ב הלכה ג גמרא אוסר הגורן. תיפתר שהקדימו בשיבלין. דאמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין פטור מתרומה גדולה: ניקנין במחובר לקרקע. דכתיב (במדבר יח)

בכורי כל אשר בארצם: עושה אדם כל שדהו ביכורים. דכתיב (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך: וטעונין קרבן. נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה מה שמחה שנאמר להלן שלמים אף כאן שלמים: ושיר. נאמר כאן שיר ונאמר להלן (יחזקאל לג) והנך להם כשיר עגבים: ותנופה. דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לרבות הבכורים שטעונין תנופה כר' ליעזר בן יעקב: ולינה. דכתיב (דברים טז) ופנית בבוקר והלכת לאהליך הא כל פינות שאת פונה לא יהו אלא בבוקר. אמר רבי יונה הדא דאת אמר כשאין עמהן קרבן אבל יש עמהן קרבן בלא כך טעון לינה מחמת הקרבן: ר' יונה אמר רבי מיישא וחד מן רבנין חד מינהון אמר זאת אומרת שהפירות הטמאים חייבין בביכורים וחרנה אמר מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין פטור מתרומה גדולה:

דף ט,ב פרק ב הלכה ד משנה אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד. שוה לאילן בערלה וברבעי ובשביעית. ולירק שבשעת לקיטתו עישורו דברי רבן גמליאל. רבי ליעזר אומר שוה לאילן לכל דבר:

דף ט,ב פרק ב הלכה ד גמרא אם לאילן למה לירק אם לירק למה לאילן. תמן אמרי נכנס מששית לשביעית הרי הוא לבעלין כאילן ופטור

דף י,א פרק ב הלכה ד גמרא ממעשרות כירק. אמר לון רב המנונא אמרין דבתרה נכנס משביעית לשמינית הרי הוא הבקר כאילן וחייב במעשרות כירק. והבקר חייב במעשרות. אמר רבי יוחנן בשאר שני שבוע את מהלך בו כירק ובשביעית את מהלך בו כאילן. היאך עבידא מחמישית לששית ולשביעית לקטן בשביעית ששית לקטן מששית חמישית. נכנס מששית לשביעית לשמינית לקטן בשמינית שמינית. רבותינו חזרו ונמנו אתרוג בשעת לקיטתו עישורו למעשרות ולשביעית. רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן רבי

סימון בשם רבי יהושע בן לוי הכל מודין שראש השנה שלו בט"ו בשבט. רבי יוחנן שאל לרבי יונתן כסדר של שנים או כסדרן של תקופות. אמר ליה כסדרן של שנים ואפילו שנה מעוברת. מעשה ברי' עקיבה שלקט אתרוג ונהג עליו חומרי בית שמאי וחומרי בית הלל. למה לי [אתרוג] אפילו שאר כל האילן. תני כחומרי רבן גמליאל וכחומרי רבי ליעזר. ורבן גמליאל ורבי אליעזר לא מן בית הלל אינון הוו. אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר בשחנט קודם לט"ו בשבט של שנייה ונכנסה שלישיית. על דעתיה דר"ג עישורו עני על דעתיה דרבי ליעזר עישורו שני. מה עשה לו קרא שם למעשר שני שבו ופדייו ונותנו לעני :

דף י,א פרק ב הלכה ה משנה ד דם מהלכי שתיים שוה לדם בהמה להכשיר את הזרעים דם השרץ אין חייבים עליו :

דף י,א פרק ב הלכה ה גמרא רבי בא רב הונא בשם רב אם התרו בו לוקה. והתנינן דם השרץ אין חייבין עליו. א"ר בא אין חייבין עליו כרת. והתני דם מהלכי שתיים שאין בו טומאה קלה דם השרץ שאין בו טומאה חמורה. אמר רבי חייא בר אדא הדא דתימר כשהתרו בו משום דם אבל אם התרו בו משום שקץ לוקה :

דף י,א פרק ב הלכה ו משנה א כוי יש בו דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה לבהמה ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה ויש בו [דרכים] שאינו שוה לא לחיה ולא לבהמה. כיצד שוה לחיה דמו טעון כיסוי כדם החיה ואין שוחטים אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסים את דמו וחלבו מטמא טומאת נבילה כחיה וטומאתו בספק ואין פודים בו פטר חמור. כיצד שוה לבהמה חלבו אסור כחלב הבהמה ואין חייבים עליו כרת ואינו נלקח בכסף מעשר לוכל בירושלים וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה. רבי לעזר פוטר שהמוציא מחבירו עליו הראייה. כיצד אינו שוה לחיה ולבהמה אסור משום כלאים עם החיה ועם הבהמה הכותב חייתו

ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה הרי זה נזיר. ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה טעון שחיטה כזה וכזה ומטמא משום נבילה ומשום אבר מן החי כזה וכזה:

דף י, א פרק ב הלכה ו גמרא איזהו כוי

דף י, ב פרק ב הלכה ו גמרא אמר רבי לעזר עז שעלה על גבי צבי וצבי שעלה על גבי עיזה. ורבנין אמרין מין הוא עיקרו ולא יכלו חכמים לעמוד עליו: פדי בכוי חוזר ופודה בשה לפיכך אם מת אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה: מתניי דלא כרבי לעזר דתני רבי לעזר אומר כוי <אין> חייבים על חלבו אשם תלוי. מתניי דלא כרב דרב אמר כל שאי אפשר לעמוד על ודאו אין חייבין על ספיקו אשם תלוי. פתר לה חלוקין על דברי רבי לעזר. ואפילו בשעה שהיו לוקחים בהמה לבשר תאווה אינו נלקח בכסף מעשר ליאכל בירושלים: וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה רבי לעזר פוטר. רבי לעזר דו אמר עכשיו הוא נסתפק לו דו אמר פטור. ורבנין דינון מרין מין הוא עיקרו אינון אמרין חייב. מתניי דלא כרבי דתני הקדיש חייתו ובהמתו לא הקדיש אתה כוי רבי אומר הקדיש את הכוי. אמר הריני נזיר שזה חיה נזיר שזה בהמה נזיר שאין זה חיה נזיר שאין זה בהמה נזיר שזה חיה ובהמה נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה נזיר. רבי חגי בעי קומי רבי יוסי למה לא תנינן הרובע והנרבע ממינו חייב. אמר ליה תניתה בסופה ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה:

מסכת ביכורים פרק ג

דף י, ב פרק ג הלכה א משנה כיצד מפרישים את הבכורים. יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה אשכול שביכר רימון שביכר קושרן בגמי ואומר הרי אלו ביכורים ר"ש אומר אעפ"כ חוזר וקורא אותן ביכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע:

דף י,ב פרק ג הלכה א גמרא כיצד מפרישים את הבכורים כו'. על דעתיה דרבי שמעון לא קרא שם בתלוש לא קידשו אינן מדמעין אין חייבי עליהן חומש ואין לוקין עליהן חוץ לחומה. מה טעמא דרבנן (דברים כ) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה בשעת הבאה פרי הא בשעת הפרשה אפי' בוסר אפילו פגין. על דעתי דר"ש מה בשעת הבאה פרי אף בשעת הפרשה פרי. רבי זעירא בעי ביכורי יחור מהו שיתירו חנטו. תני הבכורים אחד מששים ראשית הגז אחד מששים תרומה טמאה אחד

דף יא,א פרק ג הלכה א גמרא מששים. תני רבי ישמעאל הבכורים אחד מששים פאה אחד מששים ראשית הגז אחד מששים תרומה טמאה אחד מששים תרומה שאין הכהנים מקפידים עליה אחד מששים. מה אית לך כגון תרומת הכלוסין והחרובין והשעורין שבאדום:

דף יא,א פרק ג הלכה ב משנה כיצד מעלין את הבכורים. כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעירו של מעמד ולנים ברחובה של עיר ולא היו נכנסים לבתים ולמשכים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו:

דף יא,א פרק ג הלכה ב גמרא כגון יהויריב ומכיריו. וילינו בבית הכנסת. תנא רבי חלפתא בן שאול מפני אוהל טומאה. בדרך היו אומרים (תהילים קכב) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. בירושלים היו אומרים עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים. בהר הבית היו אומרים (תהילים קנ) הללויה הללו אל בקדשו כו'. בעזרה היו אומרים כל הנשמה תהלל יה הללויה:

דף יא,א פרק ג הלכה ג משנה הקרובים מביאין בכורים תאנים וענבים והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים. והשור הולך לפניו וקרניו מצופות זהב

ועטרה של זית בראשו והחליל מכה לפניו עד שהן מגיעין קרוב לירושלים. הגיעו קרוב לירושלים שלחו לפניו ועיטרו את בכוריהן. הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתן לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים. כל בעלי אומניות שבירושלים היו עומדים בפניהם ושואלין בשלומן ואומרים אחינו אנשי מקום פלוני באתם לשלום:

דף יא, א פרק ג הלכה ג גמרא עד היכן עד כדי שהוא יכול לתרום מן המובחר. בקש להביא דבילה נאמר אם היתה קעילית מביא אם היתה בוצרית אינו מביא: פשיטא שהוא מקריב שלמים רבי אימי אמר מקריב שלמים רב אמר מקיצין בהן את המזבח. רבי זעירא בעי יחיד שנתעצל ולא בא מביא גדי וקרניו מצופות כסף ועטרה של זית בראשו שהוא ממין שבעה. תני מי שהיו לו בכורים גרוגרות היה מעטרן תאנים וצמוקים היה מעטרן ענבים. וכי יש קטן וגדול בירושלים אלא כיני מתניי באוכלוסין לפי רוב הנכנסים היו יוצאין. ולא כן תני תקום והדרת מה קימה שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בה חסרון כיס. שנייא היא הכא שהיא אחת לקיצים. רבי יוסי בי רבי בון בשם ר' חונא בר חייא בא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצוה שמפני זקן אין עומדין ובפני עושי מצות עומדין. אמר רבי יוסי בי רבי בון אילין דקיימין מן קומי מיתא לא מן קומי מיתא אינון קיימין לון אלא מן קומי אילין דגמלים ליה חסד. עד כמה אדם צריך לעמוד מפני זקן. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן פעמים ביום. רבי לעזר אומר פעם אחת ביום. לא כן תני רבי שמעון בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא יטריח ת"ל (ויקרא יט) זקן ויראת מאלהיך אני ה'. על דעתיה דרבי יוחנן ניחא

דף יא, ב פרק ג הלכה ג גמרא על דעתיה דרבי לעזר לא יקום כל עיקר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר דלא יחמי סייעתא דסבין ועבר קומיהון בגין דיקומון לון מן קמוי. כשם שהן חלוקים כאן כך הן חלוקים בשאילת

שלוש. ר' חזקיה רבי חנינה בריה דרבי אבהו בשם רבי אבדומא דמן חיפה לזקן ד' אמות עבר [לפניו] ישב לו. כהן גדול משהוא רואהו ועד שהוא נכסה ממנו. מה טעמא (שמות לג) והיה כצאת משה האהלה יקומו כל העם וגומר. תרין אמוראים חד אמר לשבח וחד אמר לגנאי. מ"ד לשבח מיחמי צדיקא ומזכי. ומ"ד לגנאי חזי שקיה חזי כרעין אכיל מן יהודאי שתי מן יהודאי כל מדליה מן יהודאי. ארון פניו כלפי העם והכהנים כלפי העם וישראל פניהם כלפי הקודש. אמר רבי לעזר אין התורה עומדת מפני בנה. שמואל אמר אין עומדים מפני חבר. רבי הילא רבי יעקב בר אידי הוון יתיבין עבר שמואל בר בא וקמו לון מן קמוי. אמר לון תרתיי גבכון חדא שאיני זקן וחדא שאין התורה עומדת מפני בנה. אמר רבי זעירא רבי אחא מפסיק וקאים דו חשש כהדין תנייא דתני כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפילה. רבי חנניא בן עקביה אומר כשם שמפסיקין לקריאת שמע כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר מצותיה של תורה. חזקיה ב"ר מן דהוה לעי באורייתא כל צורכיה הוה אזל ויתיב ליה קומי ב"י ועדא בגין מיחמי סבין ומיקם ליה מן קומיהון. יהודה בר חייה הוה יליף סליק ושאל בשלמיה דרבי ינאי חמוי מערב שבת לערב שבת והוה יתיב ליה על אתר תלי בגין מיחמוניה ומיקם ליה מן קומיהון. יהודה בר חייה הוה יליף סליק ושאל בשלמיה דרבי ינאי חמוי מערב שבת לערב שבת והוה יתיב ליה על אתר תלי בגין מיחמוניה ומיקם ל"י מן קמוי. אמרין ליה תלמידיו לא כן אילפן רבי לזקן ד' אמות. אמר לון אין ישיבה לפני סיני. חד זמן עני מסיק אמר לית אפשר דיהודה ברי משני מנהגיה. אמר לית אפשר דלא יגיעון יסורים בהווא גופא צדיקא. מסתברא שאין לנו יהודה ב"ר. רבי מאיר חמי אפילו סב עם הארץ ומיקם ליה מן קמוי אמר לא מן מאריך ימים. רבי חנינא מחי מאן דלא קאים מן קמוי והוה אמר ליה מי בעיתא מבטלה

דאורייתא. אמר רבי סימון אמר הקב"ה (ויקרא יט) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה' אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה כשהנשיא נכנס כל העם עומדים מפניו ואין רשות לאחר מהן לישוב עד שיאמר להן שבו. אב ב"ד שנכנס עושין לו שורות רצה נכנס בזו רצה נכנס בזו. חכם שנכנס אחד עומד ואחד יושב ואחד עומד ואחד יושב עד שמגיע וישוב לו במקומו. רבי מאיר הוה יליף סלק לבית וועדא ווהוון כל עמא חמיין ליה וקיימין לון מן קומי כד שמעון ההן תניא תני בעון למיעבד ליה כן כעס ונפק ליה. אמר לון שמעתי שמעלין בקודש ולא מורידין. ר' זעירא הוון בעיין ממניתיה ולא בעי מקבל עלוי כד שמע כתיב בתריה (ויקרא יט) וכי יגור אתכם גר בארצכי לא תונו אותו מה הגר מוחלין לו על כל עונותיו אף חכם שנתמנה בשמת שמה אלא שנמחלו לו כל עונותיו. נשיא (שמואל א יג) בן שנה שאול במלכו וכי בן שנה היה אלא שנמחלו לו כל עונותיו כתינוק בן שנה. ר' מנא מיקל לאילין דמתמניי בכסף. רבי אימי קרא עליהון (שמות כג) אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם. א"ר יאשי' וטלית שעליו כמרדעת של חמור. א"ר שיין זה שהוא מתמניי בכסף אין עומדין מפניו ואין קורין אותו רבי והטלית שעליו כמרדעת של חמור. רבי זעירא וחד מן רבנן הוון יתיבין עבר חד מן אילין דמיתמניי בכסף. אמר יתיה דמן רבנין לרבי זעירא נעביד נפשין תניי ולא ניקום לון מן קמוי. תירגס יעקב איש כפר גבוריאי (חבקוק ב) הוי אומר לעץ הקיצה עורי לאבן דומס הוא יורה יודע הוא יורה הנה הוא תפוס זהב וכסף לא בכספייא איתמניי וכל רוח אין בקרבו לא חכים כלום הוי אומר' בעיתון ממנייה וה' בהיכל קדשו הא ר' יצחק בר לעזר בכנישתא מדרתא דקיסרין. ר' אמי שאל לר' סימון שמעת שממנין זקינים בח"ל. א"ל שמעתי שאין ממנין זקינים בח"ל. א"ר לוי ולא מקרא מלא הוא (יחזקאל ו) בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם הא כל ישיבה שלך לא יהא אלא על אדמתך. רבנן דקיסרין

אמרין ממנין זקינים בח"ל ע"מ לחזור. ר' יצחק בר נחמן הוה בעזה ומנוניה ע"מ לחזור. ר' זמינא הוה בצור ומנוניה ע"מ לחזור. אוף ר' יונה הוה בפיתקא ולא קביל עליו מתמניא אמר עד זמן דמתמני ר' ומינה ר'. א"ר חמא <בן> יהודא בן טיטוס הוה ברומי ומנוניה ע"מ דיחזור. שמעון בר ווא הוה כד מסקים ואיתמנון דקיקין מיניה והוא לא

דף יב,א פרק ג הלכה ג גמרא איתמני. שמעון בר ווא הוה בקי במרגליתא בכל מילי ולא הוה ליה עיגיל מיכלי והוה רבי יוחנן קרי עלוי (קוהלת ט) וגם לא לחכמים לחם. אמר כל מי שאינו מכיר מעשיו של אברהם יכיר מעשה אבותיו של זה. שמעון בר ווא הוה כד מסקום וסלח ליה רבי אבהו חדא איגרא ויהב ליה מן סיבתיה בגוה בגין אילין סבתא קום אתהלך לארעא דישראל מי יגלה עפר מעיניך רבי יוחנן. אבהו ריגלותיה איתמני. שמעון דמעפריא לא איתמני :

דף יב,א פרק ג הלכה ד משנה החליל מכה לפנייהם עד שהן מגיעין להר הבית. הגיעו להר הבית אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו ונכנס עד שהוא מגיע לעזרה ודיברו הלויים בשיר (תהילים ל) ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי. הגוזלות שעל גבי הסלים היו עולות ומה שבידם נותנין לכהני'. עודנו הסל על כתיפו קורא מהגדתי היום לה' אלהיך עד שהוא גומר כל הפרשה. רבי יהודה אומר עד ארמי אובד אבי. הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מן כתיפו ואחזו בשפתותיו וכהן מניח את ידו תחתיו ומניפו מארמי אובד אבי עד שהוא קורא את כל הפרשה ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא. בראשונה כל מי שהוא יודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין לפניו. נמנעו מלהביא התקינה שיהו מקרין את מי שהוא יודע ואת מי שאינו יודע. העשירים מביאין את ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב והעניים מביאין אותן בסלי נצרים של ערבה קלופים והסלים והביכורים ניתנין לכהנים :

דף יב,א פרק ג הלכה ד גמרא רב הונא אמר כיני מתניי (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך. אית תניי תני מחלף כדי לסמוך מתנה למתנה. תני רבי יוסי לא היו נותנין את הגוזלות על גבי הסלין שלא ינבלו הבכורים אלא תולה אותן חוץ לסלים. תני חד סב קומי רבי זעירא חוזר להגדתי היום. וכי יש אדם מגיד וחוזר ומגיד קיימונה כבר הגדתי. ר' הונא בעי הנחה מהו שתתיר למחוסרי זמן. א"ר מתנייא הדא דתימר בשחזר ונטלן אבל אם היו במקומן כהניחן הן. ר' יונה בעי הניחן בלילה תניא מניחן בקרן דרומית מערבית לפני ה' יכול במערב ת"ל אל פני המזבח אי לפני המזבח יכול בדרום ת"ל לפני ה' הא כיצד מגישן על קרן דרומית מערבית ומניחה בדרומה של קרן. תני אין ענייה אלא מפי אחד ולא עוד אלא שסמכו למקרא וענית ואמרת. ר' יונה בעי מהו להביאן בתמחויין של כסף. ר' יונה ור' ירמיה חד אמר מחזר

דף יב,ב פרק ג הלכה ד גמרא מנא וחרנה אמר מחזר פטירים עם ירקונים דאת אמר פטירים עם מרורים. ולא ידעינן מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יונה מהו להביאן בתמחויין של כסף הוי הוא דאמר דמחזר מנא די אמר סלה. דרבי פינחס אמר מחזר פטימי בני תורים די אמר תורין ובני תורין:

דף יב,ב פרק ג הלכה ה משנה רבי שמעון בן ננס אומר מעטרין את הבכורים חוץ משבעת המינין. רבי עקיבה אומר אין מעטרין את הבכורין אלא משבעת המינין. רש"א שלש מידות בביכורים. הביכורים ותוספת הביכורים ועיטור הביכורים. תופסת הביכורים מין במינו. ועיטור הביכורים מין בשאינו מינו. תוספת הביכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי. ועיטור ביכורים חייב בדמאי:

דף יב,ב פרק ג הלכה ה גמרא אמר רבי יוסי כל עמא מודיי שמעטרין את הביכורים מח"ל שאין בני אדם טועין שמביאים ביכורים מח"ל <לא מפליגין> [מה

פליגי] בעמון ומואב מאן דאמר מעטרין את הביכורים חוץ משבעת המינים מעטרין את הביכורים מעמון ומואב מאן דאמר אין מעטרין אלא משבעת המינים אין מעטרין את הביכורים מעמון ומואב. אמר רבי מנא כל עמא מודיי שאין מעטרין את הביכורים מח"ל מ"ד אין מעטרין את הביכורים אלא משבעת המינים אין מעטרין את הביכורים מח"ל: [ועיטור הביכורים כו'. תניא הביכורים מצוה להביאן בשבעה כלים ואם הביאן בכלי א' יצא כיצד הוא עושה נותן שעורים מלמטה ודבר אחר על גביהן חיטין על גביהן ודבר אחר על גביהן תמרים על גביהן ודבר אחר על גביהן רימונים על גביהן ודבר אחד על גביהן תאינים על גביהן ודבר אחר על גביהן זיתים על גביהן וד"א על גביהן למעלה מהן ענבים ומקיף עליהן אשכול של ענבים מבחוץ. ולא היו עולין יחידים יחידים אלא פלכים פלכים. ולא היו מהלכים כל היום כולו אלא שתי ידות ביום. חזני בית הכנסת עולין עמהן ולנים ברחובה של עיר ולא היו נכנסים לבתים מפני אוהל הטומאה. וטעונים עולה ושלמים ולא היו מתעסקים בחזירתו כדרך שמתעסקים בהליכתו. תני ופטורה מן הודאי ומן הדמאי]:

דף יב,ב פרק ג הלכה ו משנה אימתי אמרו תוספת הביכורים כביכורים בזמן שהיא באה מן הארץ ואם אינה באה מן הארץ אינה כביכורים. ולמה אמרו הביכורים כניכסי כהן שהוא קונה מהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובעל חוב נוטלן בחובו והאשה בכתובתה וספר תורה.

דף יג,א פרק ג הלכה ו משנה רבי יהודה אומר אין נותנים אותן אלא לחבר בטובה. וחכמים אומרים נותנין אותן לאנשי המשמר והן מחלקין ביניהן כקדשי המקדש:

דף יג,א פרק ג הלכה ו גמרא רבי ינאי בשם רבי חייא בר ווא שאלו לרשב"ג מהו שימכור אדם ספר תורה

לישא אשה אמר לון אין. ללמוד תורה אמר לון אין. מפני חייו ולא אגיבון. ר' יונה בשם ר"ח בר ווא שאלו את רשב"ג מהו שימכור אדם ספר תורה לישא אשה אמר לון אין. ללמוד תורה אמר לון אין. מפני חייו לא שאלון ולא אגיבון. על דעתיה דרבי יונה ניחא לא שאלון ולא אגיבון. ע"ד דרבי יוסי אם שאלון לימה ולמה לא אגיבון. כי אתא רבי חנניה רבי פינחס רבי יוחנן בשם רשב"ג מוכר הוא אדם [ס"ת] לישא אשה וללמוד תורה וכ"ש מפני חייו. תני המדיר את בנו לתלמוד תורה מותר למלאות לו חבית של <יין> [מים] ולהדליק לו את הנר. ר' יעקב בר אידי בשם ר' יונתן אף לוקח לו חפציו מן השוק. <ופליגין> [מה פליגי] כאן באיש כאן באשה. אם היה אדם מסויים עשו אותו כאשה. מעשה באדם אחד שהדיר את בנו לתלמוד תורה ובא מעשה לפני ר' יוסי בן חלפתא והתיר לו למלאות לו חבית של <יין> [מים] ולהדליק לו את הנר. תני המוכר ס"ת של אביו אינו רואה סימן ברכה לעולם. וכל המקיים ס"ת בתוך ביתו עליו הכתוב אומר (תהילים קיב) הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד: